

RIKSARKIVET

Beslut

8.12.2023

KA/15927/28.02.01/2023

Bevarandeform för den offentliga förvaltningens varaktigt förvarade digitaliserade handlingar och handlingar som ska digitaliseras samt varaktig förvaring av uppgifter om bedömningen av den analoga bevarandeformens kulturhistoriska värde

I arkivlagen (831/1994) avses med handlingar som ska förvaras varaktigt handlingar och informationsmaterial som det i eller med stöd av lag föreskrivs att ska arkiveras och som arkiveras efter att deras förvaringstid löpt ut.

I detta beslut bestäms i vilken form arkivbildarna (aktörer inom den offentliga förvaltningen¹) som avses i 1 § 1 mom. 1–6 punkterna i arkivlagen ska bevara handlingar som tillkommit före 1.1.2022 och som ska förvaras varaktigt samt om bedömningen av den analoga bevarandeformens kulturhistoriska värde.

Gallringsbeslut som hänför sig till detta gallringsbeslut

- Arkiverkets beslut 12.9.2016 (AL/16465/07.01.01.03.02/2016) Elektronisk förvaring av registreringsuppgifter och varaktigt förvarade handlingar som ingår i elektroniska diariér och ärendehanteringssystem.
- Organisations- och/eller informationssystemspecifika gallringsbeslut om bevarandeform för handlingar.

Riksarkivet har dessutom meddelat följande föreskrifter som hänför sig till detta gallringsbeslut:

- Föreskrift om formen för handlingar som ska arkiveras, 22.12.2021 (KA/15906/07.01.01.00/2021)

¹ En person, arbetsgrupp eller organisation som ansvarar för eller deltar i upprättande, infångande eller processer inom dokumenthantering (SFS-ISO 15489-1:2017). Med aktör avses i detta beslut i första hand en organisation som omfattas av arkivlagen samt en privat aktör som sköter en offentlig uppgift.

RIKSARKIVET

- Föreskrift om överföring till Riksarkivet av statliga myndigheters handlingar som ska arkiveras, 18.5.2021 (KA/26492/03.99/2020).

Riksarkivets beslut

Med stöd av 7, 8, 11 och 14 a § i arkivlagen (831/1994) bestämmer Riksarkivet följande om bevarandeformen för handlingar som ska förvaras varaktigt och som tillkommit före 1.1.2022 hos de arkivbildare som avses i 1 § 1 mom. 1–6 punkter i arkivlagen samt om bedömningen av den analoga bevarandeformens kulturhistoriska värde:

1. Handlingar och uppgifter i dem ska efter digitalisering i första hand arkiveras enbart i digital form², med undantag av sådana analoga handlingar vars analoga form är kulturhistoriskt värdefull.
2. Handlingar vars analoga bevarandeform är kulturhistoriskt värdefull ska arkiveras i både digital och analog form.
3. En handling är kulturhistoriskt värdefull i sin analoga bevarandeform, om kriterium 1 *Skick* samt minst ett annat kriterium av de övriga kriterierna (2–10) uppfylls:
 1. Skick (obligatoriskt kriterium)
 2. Ålder
 3. Analogt lagringsformat
 4. Materiella tilläggsegenskaper
 5. Information som materialet förmedlar
 6. Konstnärlighet och estetik
 7. Ekonomiskt värde
 8. Sällsynthet, unicitet
 9. Representativitet, tillgänglighet, användbarhet
 10. Affektionsvärde
4. Handlingar vars analoga form saknar kulturhistoriskt värde (kriterierna i punkt 3 uppfylls inte) ska arkiveras enbart i digital form. Även handlingar som är mycket möjliga eller på annat sätt oanvändbara/icke arkiveringsdugliga eller på något annat sätt självförstörande ska arkiveras enbart i digital form.
5. Aktörerna svarar för bedömningen av kulturhistoriskt värde och ska tillämpa kriterierna för kulturhistoriskt värde i punkt 3 på det sätt som beskrivs i detta beslut och motiveringspromemorian.

² I underkapitel 5.2.1.4.1 Tietosisältö (Informationsinnehåll) i standard SFS-ISO 5972:2015 definieras begreppet digital information.

RIKSARKIVET

6. Uppgifter som dokumenterar bedömningen av det kulturhistoriska värdet och de använda digitaliserings-specifikationerna ska förvaras varaktigt i digital form.
7. Efter digitaliseringen av analoga uttryck kan de förstöras eller ersättas med befintlig motsvarande digital dokumentinformation, om handlingen enligt aktörens egen bedömning saknar kulturhistoriskt värde, och när beviskraften³ hos de digitala uttrycken har säkerställts.

Med stöd av 8 § i arkivlagen (831/1994) bestämmer Riksarkivet att följande uppgifter om bedömningen av det kulturhistoriska värdet ska förvaras varaktigt:

- den ansvariga instans som gjort bedömningen
- tidpunkten för bedömningen (datum)
- angående det bedömda materialet:
 - o arkivbildare
 - o titel och eventuell identifierare
 - o det arkiv eller den helhet av informationsmaterial som materialet ingår i (serie- eller uppgiftshelhet eller arkivenhet)
 - o gränsår
 - o mängd (hm/st.)
- specifikation över uppfyllandet av kriterierna för kulturhistoriskt värde och bevarandeform
- slutsatsen: i vilken kategori ska handlingarna placeras enligt bedömningen
- tilläggsuppgifter, om sådana har producerats i samband med bedömningen.

Med stöd av 7, 8, 11 och 14 a § i arkivlagen (831/1994) bestämmer Riksarkivet följande om kraven på överföring till digital form av handlingar som ska förvaras varaktigt och som tillkommit hos de arkivbildare som avses i 1 § 1 mom. 1–6 punkter i arkivlagen:

1. Analog handlingar som tillkommit efter 1.1.2022 ska överföras till digital form i enlighet med Riksarkivets aktuella⁴ kvalitetskrav så att deras beviskraft och bevarande kan säkerställas.

³ SFS-ISO 15489-1:2017 Kännetecken för beviskraftiga handlingar: autenticitet, tillförlitlighet, integritet och användbarhet. En handling är autentisk, dvs. ursprunglig, när den a) påvisat är vad den borde vara, b) identiteten för den aktör som upprättat/skickat handlingen kan verifieras, c) tidpunkten för upprättandet/avsändningen kan verifieras. En handling är tillförlitlig när den a) kan betraktas som en heltäckande och korrekt framställning av den affärsverksamhet/de uppgifter/de faktum som den visar, b) den är ett tillförlitligt underlag för senare affärsverksamhet/uppgifter. Med integritet avses att en handling är fullständig och har bevarats oförändrad. Med användbarhet avses att handlingen kan lokaliseras, sökas, presenteras och tolkas inom en tid som intressenter anser som rimlig. Handlingars metadata bör stödja användbarheten genom att ge information som man kan behöva för att söka och presentera handlingarna, såsom koder, lagringsformat eller förvaringsuppgifter.

⁴ Digitaliseringskrav som gäller vid meddelandet av beslutet: Riksarkivets specifikationer för digitalisering som syftar till förstöring (KA/3357/07.01.02.04.02/2019), Riksarkivets specifikationer för digitalisering av specialmaterial som ska arkiveras (KA/15780/07.01.02.04.02/2020).

RIKSARKIVET

2. Arkivbildaren kan ersätta analoga handlingar som tillkommit före 1.1.2022 med digitaliserade handlingar, om
- handlingarna enligt aktörens egen bedömning inte är kulturhistoriskt värdefulla
 - materialet har digitaliserats i enlighet med Riksarkivets krav på digitalisering⁵ och aktören själv bedömer att de digitala uttrycken är beviskraftiga
 - digitaliseringen alternativt har genomförts före 1.1.2022 enligt Riksarkivets digitaliseringskrav från 2016⁶ och aktören själv bedömer att de digitala uttrycken är beviskraftiga
 - handlingar som lagrats i elektroniska diaries, ärendehanteringssystem eller andra system som i övrigt uppfyller SÄHKE1- och SÄHKE2-bestämmelserna ska arkiveras i digital form, även om handlingarnas metadata inte överensstämmer med kvalitetskraven på digitalisering.

Om handlingarnas digitala uttryck inte är beviskraftiga ska de analoga uttrycken digitaliseras på nytt, om avsikten är att förstöra de analoga uttrycken. Aktören ansvarar för bedömningen av beviskraften.

Aktören beslutar om uppfyllandet av förutsättningarna för förstöring och genomförandet av förstöringen. Förstöringen ska genomföras på ett datasäkert sätt. Det är tillåtet att förstöra de analoga uttrycken av handlingar som överförts till digital form eller handlingar som redan finns i digital form med stöd av 14 a § i arkivlagen, om detta kan ske utan att bevarandet av, integriteten för eller konstaterandet av autenticiteten av handlingen eller av uppgifterna i den äventyras och utan att handlingens kulturhistoriska värde eller juridiska bevisvärde minskar.

Genom detta beslut upphävs i fråga om analoga och digitaliserade handlingar som tillkommit före 1.1.2022 följande föreskrifter och beslut vad gäller den analoga bevarandeformen:

- arkivverkets föreskrift och anvisning 3.8.2010 *Gallring och utgallring av statsförvaltningens handlingar* (AL/19273/07.01.01.00/2008)
- allmänna beslut om kommunala handlingar
- organisations specifika gallringsbeslut som gäller arkivbildare inom den offentliga förvaltningen

Riksarkivets beslut om kulturhistoriskt värde som meddelats med stöd av 14 a § i arkivlagen förblir i kraft.

⁵ Digitaliseringskrav som gäller vid meddelandet av beslutet: Riksarkivets specifikationer för digitalisering som syftar till förstöring (KA/3357/07.01.02.04.02/2019), Riksarkivets specifikationer för digitalisering av specialmaterial som ska arkiveras (KA/15780/07.01.02.04.02/2020).

⁶ Arkivverkets digitaliseringskrav 24.8.2016 Arkistolaitoksen vaatimukset digitoidulle aineistolle (AL/11130/07.01.02.04.02/2008, endast på finska).

RIKSARKIVET

Dessutom ändras det gallringsförfarande som beskrivs i 4 § i motiveringspromemorian för föreskriften om bevarandeform (KA/15906/07.01.01.00/2021)⁷ så att Riksarkivet inte längre bedömer det kulturhistoriska värdet hos och bevarandeformen för handlingar som tillkommer från och med 1.1.2022, utan aktören ska själv göra bedömningen genom att tillämpa detta beslut.

Tillämpning av beslutet

Detta beslut tillämpas i fråga om digitaliseringskraven⁸ på alla handlingar som tillkommit före 1.1.2022 och som ska förvaras varaktigt. De delar av beslutet som gäller förfarandet för bedömningen av kulturhistoriskt värde tillämpas utan tidsbegränsning. I fortsättningen behöver aktören inte lägga fram ett separat, organisationsspecifikt gallringsförslag för Riksarkivet gällande bevarandeformen för analoga handlingar.

Enligt Riksarkivets föreskrift om formen för handlingar som ska arkiveras (KA/15906/07.01.01.00/2021, 22.12.2021) ska handlingar som tillkommit sedan 1.1.2022 förvaras varaktigt enbart i elektronisk form⁹ och varaktigt förvarade handlingar ska digitaliseras i enlighet med Riksarkivets gällande digitaliseringskrav.

Arkivbildarna ska säkerställa att handlingarna och uppgifterna i dem är tillgängliga och att de bevaras, att offentlighetsprincipen efterföljs samt sörja för tillgängligheten för handlingar som gäller enskilda personers och sammanslutningars rättsskydd på det sätt som arkivlagen (831/1994) förutsätter. Handlingar och uppgifter i dem ska förvaras så att de är skyddade mot förstörelse, skada och obehörig användning.

Motiveringar till beslutet

I samband med det nuvarande beslutsförfarandet har aktörerna inom den offentliga förvaltningen tillämnat Riksarkivets bevarande- och gallringspolicy (KA/1247/07.01.01.03.00/2019) och dess separata bilaga Riksarkivets bedömningskategorier och bedömningskriterier vid beslut om analoga handlingars bevarandeform. Riksarkivet anser att arkivbildarna framöver på egen hand och genom tillämpning av den separata bilagan till gallringspolitiken kan bedöma och besluta om analoga handlingars kulturhistoriska värde. I och med beslutet bestämmer Riksarkivet inte längre i sina gallringsbeslut om det kulturhistoriska värdet hos och bevarandeformen för analoga handlingar som ska förvaras varaktigt.

⁷ Riksarkivets föreskrift 22.12.2021 Föreskrift om formen för handlingar som ska arkiveras (KA/15906/07.01.01.00/2021).

⁸ Här hänvisas till de digitaliseringskrav som gällde vid meddelandet av beslutet (Riksarkivets specifikationer för digitalisering som syftar till förstörelse, KA/3357/07.01.02.04.02/2019; Riksarkivets specifikationer för digitalisering av specialmaterial som ska arkiveras, KA/15780/07.01.02.04.02/2020) och arkivverkets digitaliseringskrav 24.8.2016 Arkistolaitoksen vaatimukset digitoidulle aineistolle (AL/11130/07.01.02.04.02/2008, endast på finska).

⁹ Idag avses med elektronisk form en digital form.

RIKSARKIVET

Ersättande av analoga handlingar som tillkommit före 1.1.2022 med digitala uttryck är motiverat med stöd av kriteriegrupp 6 (informationens bevarandeform) och 7 (kostnadsfaktorer) i Riksarkivets bevarande- och gallringspolicy. Efter digitaliseringen av dessa analoga uttryck kan de förstöras eller ersättas med befintlig motsvarande digital dokumentinformation, om handlingen enligt aktörens egen bedömning saknar kulturhistoriskt värde, och när beviskraften hos de digitala uttrycken har säkerställts utifrån Riksarkivets digitaliseringskrav på det sätt som anges i detta beslut och motiveringspromemorian.

Målet är att handlingar som ska arkiveras enbart förvaras i digital form, om handlingens analoga form saknar kulturhistoriskt värde. Samtidigt kommer de administrativa förfarandena för digitaliseringen att minska. Målen i beslutet överensstämmer med målen för Riksarkivets strategi, som sträcker sig till 2025, samt bevarande- och gallringspolicy.

Delgivning av beslut och besväransvisning

Detta beslut delges genom offentlig delgivning enligt § 62 i förvaltningslagen (434/2003) på Riksarkivets webbplats, och beslutet sänds inte separat för kännedom till berörda aktörer.

Den som är missnöjd med detta beslut får söka ändring i beslutet genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets ändringssökandens hemort är belägen. Besvären ska anföras skriftligen genom den besväransvisning som utgör bilaga till beslutet.

När det finns fler än en ändringssökande och deras hemort finns inom olika förvaltningsdomstolars domkrets, söks ändring genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Tillämpade rättsnormer

Arkivlagen (831/1994) 1, 7, 8, 11, 14 a §

Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) 21 §

EU:s allmänna dataskyddsförordning (2016/679) artiklarna 5, 7, 9 och 89

Dataskyddslagen (1050/2018) 4 och 6 §

Generaldirektör

Päivi Happonen

Ställf. enhetschef

Minna-Liisa Mäkiranta

Mer information om beslutet ges av Riksarkivet, 029 533 7400, kirjaamo@kansallisarkisto.fi

RIKSARKIVET

Bilagor Besvärsanvisning
 Motiveringspromemoria